

במועצת התרבות

על האינטר החי

מהדינים והשבונות ומחלף הוכחים במועצה אפשר היה לקבל רושם אחד כללי: לוועדה התרבות יש קבוצ מורים מסורים בכל נפשם ובכל לבנם לעבודתם, שקשה למצא דוגמתם, אלא שהם הולכים ומדרדרים מעוני ומרוב עבודה.

בחוברת נ'—ד' של העלים שיצאה לקראת מועצת התרבות עמד החי אלבים על העובדה הזו, שהאינטר החי של ועדת התרבות הילך ומלדלד משנה לשנה. מספר החברים, שבראותם נתרופפה, שעצביהם נחלשו, הילך ורב. יש חברים שסכנת אינואלידיות מתהילה מרחפת על ראשם. דלדול זה בא: א) מרובי שעות העבודה, ב) מחוסר תנאים מינימליים לעבודה מסודרת ג) ומתנאים חמריים קשים.

ועל הקלה זו עצמה עמד בחוברת האחרונה של הר החנוך' גם אהר מזקני המורים, ה' וטא, במאמרו: על מורי ועדת התרבות. כמצאי בהם, לשמחתי הרבה, את כל אותן הסגולות שהמורה המחנך חייב להצטיין בהן: מסירות יוצאת מן הכלל, אהבה וחבה וספול רב בילדים עד כדי בלוי כל שעות היום בקרבנם, חוסר רוטינה ושבלונה, פוש דרבים כהוראה בין שהם יוצאים לדרך סלולה ובין שהם חועים בהם ונבוכים— הוא מציין יחד עם זה, את הדכאון החמרי והלחץ הנדול שהם נמצאים בו, כי מצנם של מורי ועדת התרבות גרוע יותר ממצב מורי בית הספר הכלליים, הוא מזהיר את ועדת התרבות על הסכנה הצפויה, כי המרץ היקר הזה של עבודתם בוועדת התרבות לא יאריך ימים ובקרב תחיל מנוסה מהמערכת, והקבוצ הקטן האירי אליסטי ביותר שישאר במחנה העובדים נבול יכול ויפשה אינולידי.

על ועדת התרבות לשים לב בעוד מועד לדבר הזה ולהטות אוזן קשבת לאזהרה זו והנשמעת הן ממחנה עובדיה והן ממחנה המורים הכללי ולקדם את פני הרעה.

מימרות פדגוגיות

ברקן רעיונות ומלים מעופפות שנוקו במועצה: תפקידו העיקרי לעשות את הילד העברי למוזיק. ספית ביהים העממי לתת את המפחתי לאוצרות המדע. העיקר הוא ליצור אצל הילדים, יחסי אל המורים. צריך להרכיב את היסוד המושגי האינדיבידואלי בבתי החנוך של הקבוצה ואח היסוד הקבוצי הקולקטיבי לאלה אשר במושבי.

ואנכ ריהטא:

הקיבה של המוח צריכה לעכל את המורים; הילד מחתיל להתחנך עוד בטרם הולדו.

נחום איש גם זו

תורה ועבודה

האי מנייהו עדיף ומה קודם למה? — זה היה, המסמרי של המועצה, הציר שעליו סבו כל הוכחים, ועל מדוכה זו ישבו החברים במשך ימים ושקלו וטרו מתוך ערות רבה.

וראו לציין: אלה שצדדו ביותר בזכות התורה והכיעו את ספקותיהם והסוסייהם בנוגע ללמודים במסורה החנוך של ועדת התרבות מדאגה לדבר, שמא הם ושלום, תקופת שלמותה של כמות הידיעות— אלה היו דוקא הפועלים הותיקים, אלה שהוללו מהפכה בנפשם ונלחמו ב.ספרי, שעזבו את הורתם ולמוריהם ודבקו בעבודה בכל לבנם, .תורה חזרה על אכסניה שלה...

שלושה דרות

בשעת פתיחת המועצה גלל החבר יבנאלי את מנלח החנוך בארץ במשך שלש תקופות. הוא דבר ברטט על ראשוני המורים (ילין, גרוזבסקי וכו') מניחי היסודות ויוצרי הדבור העברי בארץ; על הדר השני של המורים, מבססי ביהים העממי ויוצרי ביהים החיכוני, שסייעו לראשוני הפועלים והלכו יד ביד אתם, ועל מורי הדור השלישי, מהפשי הדרכים וסוללי הנתיבות בתנוך החדש, שנעצו קנה בתוך צבור הפועלים נוסא, החמונו יחד אתו ויוצרים בהוכו את יצירתם. ורנת ללב לשאוע פרשת הדרך הזאת, דרך יצירת, היש מאין. ממה התחלנו ולאן הגענו ויחד עם זאת צר היה עד לכאב על הקרע שנחהוה בין שלשה הדורות שיחד יצרו והוו את המפעל החנוכי בארץ.

אמנם זהו גורל הדורות, מלחמת חמיר בין דור הוקף ובין דור בא.

שפה זרה

שאלת השפה הורה צפה בכל היקפה במועצה זו ומצאה הר בדברי כל המתוכחים, כמעט כולם היו בעד הכנסת שפה זרה במסודות החנוך של ועדת התרבות, אלא שנחלקו הדעות: אינו היא השפה?

הנימוק העיקרי היה: אין ספרות מקצועית, אין ספרי עזר גלמודים, ובבית הספר החדש, שהעבודה העצמית תופסת בו את המקום הראשי, אי אפשר להסתפק בעברית נרדא, כי ענינו בספרי מדע הוא נורא עד אין לשערי, בניאוגרפיה הכללית, למשל, לא יצא בארץ אף ספר למוד אחד ואנחנו ניהנים מספרורים שאנו מלקטים מספרי חוץ לארץ.

ויפה אמר אחד החברים, שאם לא נקדם את פני הרעה ולא נוציא ספרי למוד ועזר לספרות מדע, יש סכנה שהעברית תהפך שוב ללשון הקודש וכל התלמידים ישאבו את סבחר ידיעתייהם וקניניהם מספרות מדע בשפה זרה.